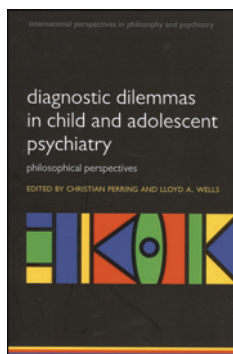

Viktig om psykiatrisk diagnostikk

Christian Perring, Lloyd A. Wells, red.
Diagnostic dilemmas in child and adolescent psychiatry
 Philosophical perspectives. 288 s. Oxford: Oxford University Press, 2014. Pris GBP 35
 ISBN 978-0-19-964575-6

Denne boken inngår i en serie – *International perspectives in philosophy & psychiatry* – forfattet av ledende psykiatere og filosofer innen feltet. De tar for seg vitenskapsteoretiske og etiske emner som er sentrale for diagnostikk og behandling av barn og ungdom med psykiske problemer. Formålet er å fremme en mer nyansert diskusjon omkring dette komplekse og kontroversielle temaet. Retorikk og særstandpunkter er befriende fraværende. Man har forsøkt å unngå faguttrykk, slik at boken er lettlest på tross av et vanskelig tema.

Det er åtte generelle kapitler og seks kapitler om spesifikke diagnoser. Seksjonene starter med et introduksjonskapittel hvor man meget behjelpelig presenterer og diskuterer seksjonens øvrige kapitler. I essayene analyserer og diskuterer man, og tilbyr nyanserte, alternative perspektiver på en rekke temaer, f.eks. hva som kan defineres som psykisk sykdom, komorbiditet og overdiagnostikk, og etiske problemer ved bildediagnostikk hos barn.

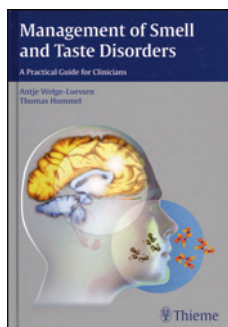
Enkelte kapitler utmerker seg: I kapitlet *Conceptual and diagnostic issues* diskuterer Faye El-Gabalawi begrepet psykisk lidelse hos barn relatert til historie, kategorisering av dimensjoner, reliabilitetsproblemer og overdiagnostikk/komorbiditet ved dagens diagnosesystem. I tillegg diskuteres etiske overveielser ved farmakologisk behandling av barn, utvikling og epigenetikk. Jorid Moens kapittel *Child and adolescent psychiatry between neuroscience and the family perspective* er en imponerende og oppdatert oversikt over et stort, komplekst felt som omfatter «metapsykiatriske» temaer, kausal kompleksitet ved psykiske lidelser og verdismen som påvirker vår vurdering av diagnoser. Disse kapitlene burde være pensum for alle som jobber med barne- og ungdomspsykiatri.

Gjennomgående bruk av kliniske eksempler, og et pragmatisk helhetssyn med søkelys på barnets beste, gjør boken svært klinisk relevant. Selv om en del etiske dilemmaer er spesifikke for barn, er boken av stor interesse også for voksenpsykiatrien. Temaer som symptomoverlappning versus komorbiditet og overdiagnostikk, stigma versus behandlingsbehov, utviklingsforstyrrelse versus sykdom og psykisk lidelse versus normalreaksjoner, er like relevante for voksenpsykiatrien og for så vidt for alle spesialiteter involvert i diagnostikk og behandling av kroniske eller dimensjonelle tilstander.

Denne er en bok til å bli klokere av.

Anne Beate Helseth Udal
 Psykiater, DPS Aust-Agder

Godt om våre kjemiske sanser

Antje Welge-Lüssen, Thomas Hummel
Management of smell and taste disorders
 A practical guide for clinicians. 240 s, tab, ill.
 Stuttgart: Thieme, 2014. Pris EUR 90
 ISBN 978-3-13-154521-3

Denne er en samlet fremstilling av praktisk kunnskap om våre kjemiske sanser: lukt og smak. Boken har til sammen 39 forfattere. God redigering gjør at det i liten grad forekommer gjentakelser. Utstrakt bruk av oppsummerende tekstbokser, gode figurer og tabeller, og oppdaterte litteraturhenvisninger sammen med god indeks, gjør det lett å søke kunnskap og få oversikt. Et innledende kapittel om epidemiologi ved tap av lukt og smak og sansetapets betydning for livskvalitet følges av 18 kapitler hvor lukt og smak behandles hver for seg.

Svekkelse av lukt og smak med økende alder har betydning for ernæring av eldre. Samvirke mellom de to sansene er et gjennomgående tema: Retronasal luktopplevelse er sentral for det vi regner som smak, og nervus trigeminus har betydning for både lukt- og smaksopplevelse. Helheten, sammen med syn og hørsel, inngår i vår opplevelse av aroma.

Beskrivelsen av anatomi og fysiologi knyttet til sanseceller, perifere nerver og deres sentralnervøse forbindelser er omfattende. Normal og patologisk endret lukt og smak kan måles og vurderes med kvalitative og kvantitative metoder. Dette er grundig belyst blant annet ved forskjeller i europeiske og amerikanske tradisjoner. Sansene kan studeres med elektrofysiologiske metoder, funksjonell magnetisk resonanstomografi (MR) og positronemisjonstomografi (PET) med fluorodeoksyglukose (FDG).

Henvvisning til systemisk bruk av kortikosteroider ved tap av luktesans forekommer oftere enn det kan anbefales i Norge. Postinfeksiøs og posttraumatisk tap av luktesans blir gjennomgått. Endoskopisk nesekirurgi diskuteres sett i lys av muligheten for å bedre luktesansen. Totalt tap av smaksans er meget sjelden, og dette knyttes til det sammensatte forløpet av de perifere smaksnervene.

Tap av lukt og smak kan behandles kun i begrenset grad. Leger som tar seg av slike pasienter, må kunne gi grundig rådgivning basert på god undersøkelse og helhetlig og oppdatert kunnskap. Denne boken anbefales for dette formålet.

Hans H. Elverland
 Øre-nese-hals-spesialist, Oslo